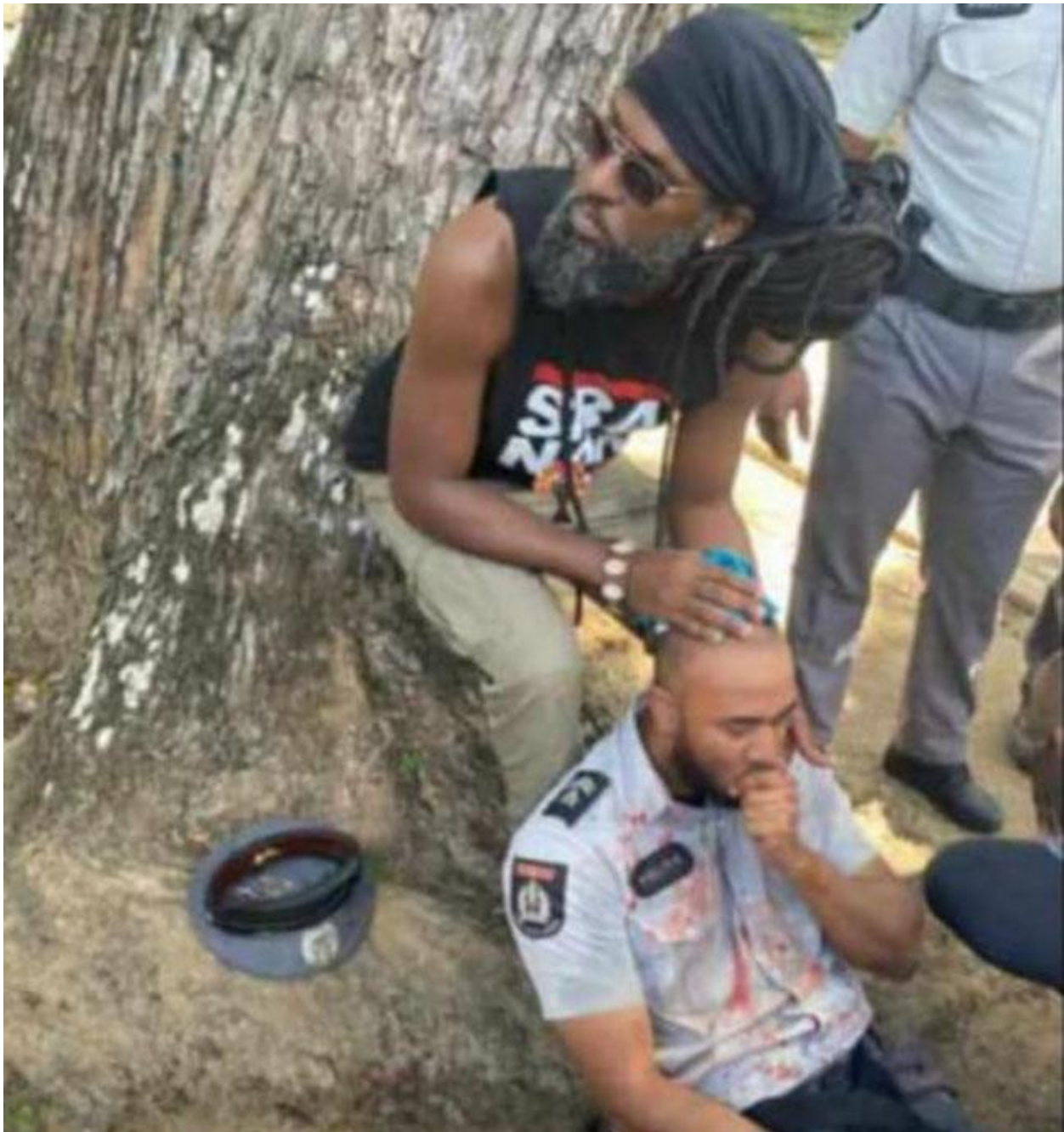

Protestaties van 17 februari 2023
Security facts and findings, lessons learned

Beleidsontwikkeling, beleids voorbereiding (planning) en beleidsuitvoering (implementatie) zijn niet van elkaar te scheiden. Aan elke uitvoering gaat er een gedegen planning vooraf. Indien veiligheids autoriteiten ruimschoots op de hoogte zijn geweest van een op handen zijnde protestactie, indien bekend was dat de organisator in wijken en buurten heeft gemobiliseerd, indien de onvrede in de samenleving op grote schaal

reeds meetbaar was en belangrijke maatschappelijke organisaties hun participatie hebben bevestigd, dan zouden de voorbereidingen op veiligheidsgebied zodanig moeten zijn dat er een gedegen "Incident Managementplan" gereed moest zijn. Een Incident Managementplan is de voorloper van een Calamiteitenplan.

Doorgaans bereiden veiligheids autoriteiten zich voor door de regie, coördinatie en monitoring nauwkeurig te formuleren, met inzet van intelligence en technologie. Immers, de openbare orde en veiligheid moet onder alle omstandigheden worden gewaarborgd. In de jaren 70 werden er specialisten aangesteld als operationeel commandant zoals Iwan Spalburg, Ricardo Leysner, en Danny Lo Fo Sang. Op 30 januari 1980 was Nel Vriesde operationeel commandant, terwijl korpschef Jimmy Walker zich rond 5 uur 's middags persoonlijk kwam oriënteren in zijn groene Fiat. (Verwijderen van ongewapende actievoerende militairen uit de Memre Boekoe Kazerne). Toen bleek dat Vriesde de zaak onder controle had vertrok hij.

November 1982 had politiecommissaris tevens Stadspolitiecommandant Plukker persoonlijk de leiding bij het beteugelen van de studentenacties, hij werd bijgestaan door inspecteur Vogelland. Midden jaren 80 waren Reinier Nibte en Kenneth Wong Lie Son de commandanten ("Geen brood geen school"), begin jaren 90 Ricardo van Leuvenum en Guno Roosenhoff. Tijdens de protestacties tegen Jules Wijdenbosch in 1998 was de ME Commandant Ruben Peiter, later opgevolgd door Sham Debie Tewarie en Guno Roosenhoff.

Het belang van de operationeel commandant

Deze is nadrukkelijk aanwezig en is duidelijk waarneembaar voor zowel actievoerders als politie- en veiligheidsambtenaren. Voor de activisten is hij een aanspreekpunt en voor politieambtenaren een rots in de branding, een figuur die de commando's geeft. Politieambtenaren voelen zich veilig en weten zich ingedekt door hun commandant, want zij zijn ook mens en beleven ook emoties. Zo voorkomt men dat individuele politieambtenaren eigendunkelijk geweldgebruik toepassen. Alle geweldsinstructies worden door de operationeel commandant gegeven. Tot dan onthoudt een ieder zich van elk optreden. Onnodig te vermelden dat deze functionaris een specialist moet zijn met politie-ervaring, gezag, tact, en het vermogen om in dit soort situaties zaken te overzien.

Professionele voorbereiding is noodzakelijk om de regie, coördinatie en monitoring van het protest in al zijn facetten zodanig in te richten dat er adequaat en afdoende respons is op eventuele uitwassen. In de security wetenschap spreekt men van "keypoint principle" of keypoint protection. Deze theorie gaat er van uit dat het "hart van de actie" beveiligd moet worden, zonder afbreuk te doen aan de veiligheid in de "first line of defence" en de "second line of defence." Het Onafhankelijkheidsplein, Kabinet van de President, Mirandastraat/Lim A Postraat, Grote Combéweg, Waterkant en omgeving zijnde het *Bestuurscentrum* van Suriname vormen de keypoint. De first line of defence is de *binnenstad* (het handels- en winkelcentrum, terwijl *Groot-Paramaribo* (Tourtonne, Geyersvliet, Munder, Zorg en Hoop, Uitvlugt, Kwatta, Latour enz) de second line of defence vormen. Gelet op de gebeurtenissen in Haïti, Brazilië, Washington DC en Sri Lanka was het te verwachten en zelfs aan te bevelen dat het

bestuurscentrum goed beveiligd zou worden, maar dan wel met uiterste in achtneming van een integraal plan naar de binnenstad en Groot-Paramaribo toe. Dat ontbrak op 17 februari 2023.

Rude boys en small scale gangsters:

Rude boys zijn (werkloze) hangjongeren, vroege schoolverlaters, en nietsnutten die op de hoeken van straten voornamelijk in de achterstandswijken postvatten. Een term die ontstaan is in Kingston, Jamaica in de jaren 60 en nu wereldwijd gehanteerd wordt. Rude boys zorgen voor overlast, vandalisme, pesten, en kleine vergrijpen soms gepaard met drugsgebruik. Zij behoren tot de straatcultuur hetgeen impliceert dat zij een hechte groep zijn die geborgenheid bij elkaar zoekt en vindt vanwege hun gelijkgerichte problemen. De organisatoren van de actie van 17 februari hebben overal gemobiliseerd óók in wijken waar rude boys aanwezig zijn. Zo'n protest is een uitermate "uitlaatklep" voor de rude boys om ook hun benarde positie onder de aandacht te brengen en is een aangename afleiding voor hun eentonig en uitzichtloos bestaan. Dat deze groep op grote schaal aanwezig zou zijn moet hoog op de lijst van de veiligheidsautoriteiten hebben gestaan.

"Small scale gangsters" is de term waarmee ik dat deel van de georganiseerde misdaad categoriseer, dat kleinschalig is in aantal en organisatiegraad, beschikt over messen, houwens, koevoet en ander breekmateriaal, vuistvuurwapens en jachtgeweer (met afgezaagde loop). Ze opereren snel en zeer gewelddadig en zijn verantwoordelijk voor de recente serie berovingen, wederrechtelijke vrijheidsbenemingen, drugsdeals, driveby shootings, home invasions, en straatovervallen. (klemrijden, schieten, beroven) van de afgelopen periode. De andere groep van de georganiseerde misdaad is de *fullhouse groep*. Deze groep heeft een hoge organisatiegraad, internationale contacten, is kapitaalkrchtig en heeft infiltratielijnen naar de politiek, sport, handelselite, overheidsorganen en overheids instituten, belastingdienst, politie, douane, en beschikt over zwaardere wapens die caliber 7.62 patronen gebruiken. In deze beschouwing laat ik de *fullhouse groep* buiten beschouwing.

Small scale gangsters die over een uitstekend informatienetwerk beschikken, hebben volgens mijn analyse een verbond gesloten met de rude boys om op 17 februari samen op te trekken. Beide groepen hadden daar eigen voordeel aan. Voor de rude boys een welkome afleiding voor hun miserabele bestaan en voor de small scale gangsters een goede gelegenheid om "een slag te slaan." De algemene verwachting was - en dat is ook zo gebleken - dat de politie en veiligheidsdiensten zich zouden concentreren in de *keypoint (bestuurscentrum)* zodoende een "open goal" creërend voor rude boys en criminelen. Immers de second line of defence (handels- en winkelcentrum) en de third line of defence (Groot-Paramaribo) waren onbeschermd en onbeveiligd.

Wat ging er mis:

1. De concentratie in en rondom de keypoint van de protestdemonstratie (Onafhankelijkheidsplein en omgeving) zonder daarbij de first- en secondline of defence

(handels- en winkelcentrum en Groot-Paramaribo) mee te nemen in het Incident Managementplan was niet correct. Was er wel een Incident Managementplan ?

2. Er was geen duidelijk waarneembare operationeel commandant die de algehele leiding had waardoor zowel actievoerders als politieambtenaren geen aanspreekpunt hadden, zeker politiepersoneel niet als het ging om commando's voor eventueel geweldgebruik of vuurwapengebruik.
3. Het toestaan dat een 18 - of 20 wielercruk (Dafruck met trekker) meereed in de menigte was niet correct. Evenmin zou mogen worden toegestaan dat deze truck zich op nog geen 30 centimeter van de politie- en veiligheidstroepen mocht opstellen. Hierbij ontstond er een gevaar voor de veiligheid van de ordetroepen. Nergens ter wereld zou dit tafereel worden toegestaan.
4. Politieambtenaren waren niet goed toegerust en uitgerust , er was een totale afwezigheid van noodzakelijke "tactical gear" en equipment om een demonstratie van dergelijke omvang te beteugelen. Een journalist schreef in zijn column dat de "ME overvalbusjes met tape aan elkaar worden gehouden." Forse investeringen in het politiekorps zijn jaren uitgebleven met als gevolg een haveloos en krakkemikkig korps dat alleen nog standhoudt door innerlijke discipline en manmoedigheid van de individuele politieambtenaar. Anderhalf jaar terug maakte de voorzitter van de Surinaamse Politiebond gewag van een "op handen zijnde veiligheids crisis" en een hoongelach viel hem ten deel. De realiteit was daar op 17 februari.
5. Er is niet voldoende ingespeeld op signalen of inlichtingen die erop wezen dat deze demonstratie "anders zou verlopen" dan voorgaande. Op 23 februari 2021 heeft het Ministerie van Justitie en Politie 6 beleidsinstructies naar het Korps Politie Suriname gestuurd en één ervan was implementatie van *Intelligencebased Policing*. Op basis van die beleidsinstructie – indien correct uitgevoerd – zou het e.e.a. te voorspellen zijn geweest en dus voorkomen kunnen worden.
6. De inzet van militairen ter ondersteuning van de politie is een goed besluit geweest. Mede door deze ondersteuning is het gelukt om erger te voorkomen. De militairen hebben een goede job gedaan en hebben bij politieambtenaren voor een zekere rust gezorgd. Een compliment ook aan de Veiligheidsdienst van de Centrale Bank van Suriname die ervoor gezorgd heeft dat criminelen en raddraaiers geen schade aan de bank hebben kunnen toebrengen ondanks pogingen daartoe. Een advies aan de criminelen: "Provoceer deze veiligheidsdienst nooit meer." Na het Nationaal Leger en het Korps Politie Suriname is deze veiligheidsdienst de meest gedisciplineerde, best georganiseerde , best bewapende en best getrainde veiligheidsdienst van Suriname en overal op elk tijdstip inzetbaar.
7. De groep demonstranten van het eerste uur had oprechte democratische bedoelingen om hun misnoegen te uiten op een manier die past en toegestaan is volgens de wet. Deze groep bestond uit arbeiders, landbouwers, studenten, gezondheidswerkers, leerkrachten, kleine zelfstandigen, ambtenaren, werklozen, alleenstaande vaders en moeders, en zelfs delen van de bijna weggeslagen zogenaamde middenklasse, enz enz.

Rude boys, small scale gangsters, drugsverslaafden , nietsnutten en criminelen hebben zich tussen de demonstranten gevoegd , al dan niet op eigen gezag of op instructie van derden. Een deel bevond zich reeds tussen de menigte op het Onafhankelijkheidsplein, een ander deel wachtte in de binnenstad, een ander deel in Groot-Paramaribo en een klein deel was mobiel.

Concluderend:

Veiligheidsautoriteiten moeten nagaan hoe in de toekomst deze onvolkomenheden voorkomen kunnen worden. Op de eerste plaats zullen forse investeringen bij het politiekorps niet langer mogen uitblijven. Materieel, personeel en capaciteits versterking. Een Nationaal Strategisch Veiligheidsplan waarin verwerkt een Calamiteitenplan is ook een belangrijke voorwaarde, uiteraard moet het NSV regelmatig ge-update en geactualiseerd worden.

Tijdens de acties ging er een bericht rond op sociale media over OAS richtlijnen bij betogingen. Opgemerkt dient te worden dat "richtlijnen" slechts een leidraad vormen. Elke soevereine staat gaat op eigen manier om met de omstandigheden van dat moment. Geen enkele actie is dezelfde. Bij afwezigheid van middelen (waterkanon, rubberen kogels) mag de politie optreden op een manier die haar het beste lijkt gegeven de omstandigheden. Er is geen vuurwapengeweld gebruikt tegen demonstranten, er is vuurwapengeweld gebruikt tegen criminelen, plundersaars en rovers in de binnenstad en Groot-Paramaribo en tegen raddraaiers die de veiligheidstroepen en gebouwen hebben bekogeld met rookbommen, stenen, flessen en ander materiaal.

Politie- militair- en ander veiligheidspersoneel verdient een eervolle vermelding of tevredenheidsbetuiging voor het optreden op 17 februari 2023. De emoties waren hoog, de gemoederen zeer verhit desondanks hebben de ordetroepen ondanks gebrekkige middelen en mankracht hun uiterste best gedaan om de veiligheid niet verder te laten escaleren. Dat het in de binnenstad tóch uit de hand heeft kunnen lopen komt niet door de politie maar door de veiligheids autoriteiten en andere leidinggevendenden die onvoldoende op de actuele situatie hebben ingespeeld. Tot slot wens ik een spoedig herstel toe aan de gewond geraakte agent van politie Ryan Soekhie.

Mark Karg
Adviseur Strategisch Security Management,
Politie, Openbare orde & Veiligheid.